

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

ПРЕГЛЕД НА ЕМИСИОННО-КАСОВАТА ДЕЙНОСТ НА БНБ ЯНУАРИ – МАРТ 2017 г.

Съдържание

I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)	3
1. Динамика на парите в обращение	3
2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и монетите в обращение	4
II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети	7
III. Негодни банкноти и разменни монети	8

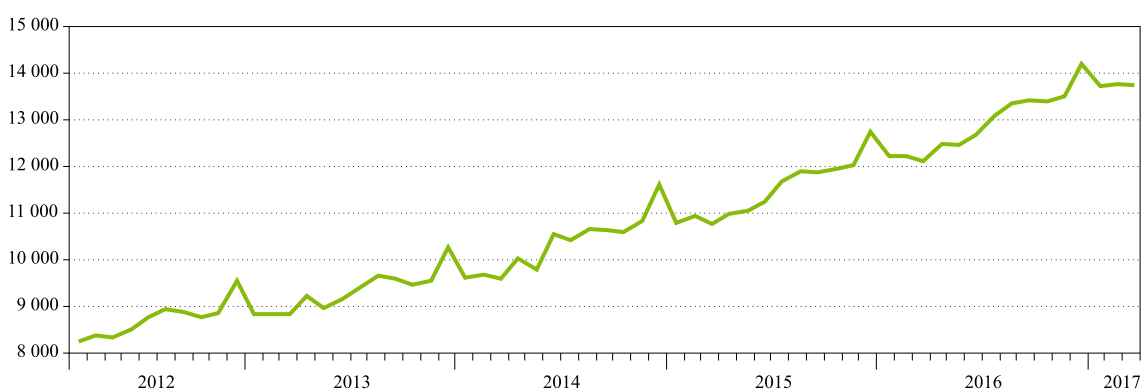
I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)

1. Динамика на парите в обращение

В края на март 2017 г. парите в обращение¹ достигнаха 13 697.2 млн. лв. За едногодишен период спрямо края на март 2016 г. те нараснаха с 1605.7 млн. лв., или с 13.28%. През предходния едногодишен период (март 2015 г. – март 2016 г.) нарастването беше по-ниско и като абсолютна стойност, и в процентно отношение, съответно с 1333.6 млн. лв., или с 12.40%.

Пари в обращение (март 2012 г. – март 2017 г.)

(млн. лв.)

През първото тримесечие на 2017 г. динамиката на парите в обращение следваше ясно очертаната през годините сезонност. За този период от годината е характерен отрицателен емисионен резултат, намиращ израз в намаление на парите в обращение спрямо края на предходната година.

През януари – март 2017 г. парите в обращение намаляха с 455.7 млн. лв., или с 3.22% в сравнение с края на 2016 г. Намалението им е с 1.76 процентни пункта по-ниско от отчетеното за първото тримесечие на 2016 г. В рамките на разглеждания период през февруари беше отчетено месечно увеличение от 0.28% на парите в обращение, което обаче не може да компенсира намалението през януари и март.

Пари в обращение

(млн. лв.)

	31 март 2016 г.	31 декември 2016 г.	31 март 2017 г.
Пари в обращение – общо, в т.ч.	12 091.5	14 152.9	13 697.2
Банкноти	11 833.3	13 839.0	13 372.2
Разменни монети	251.2	306.7	317.6
Възпоменателни монети	7.0	7.2	7.4

¹ Банкноти, разменни и възпоменателни монети, емисии след 5 юли 1999 г., вкл. изтеглените от обращение без краен срок на обмяна.

В края на март 2017 г. дялът на банкнотите в общата стойност на парите в обращение е 97.63%, като през първото тримесечие на годината той е намалял с 0.15 процентни пункта спрямо края на декември 2016 г.

Средната по стойност банкнота в обращение в края на първото тримесечие на 2017 г. възлиза на 33.29 лв., което представлява увеличение с 0.79 лв. спрямо края на 2016 г. За едногодишен период стойността ѝ се е повишила с 1.96 лв., или с 6.26%, вследствие на по-високия темп на нарастване в паричното обращение на броя банкноти от 50 и 100 лв. в сравнение с останалите купюри.

Към 31 март 2017 г. дялът на разменните монети в стойността на парите в обращение е 2.32%, като през първото тримесечие той е нараснал с 0.15 процентни пункта спрямо четвъртото тримесечие на предходната година.

Средната по стойност разменна монета в обращение в края на март 2017 г. се запазва на ниво от 0.15 лв., колкото беше и в края на 2016 г. За едногодишен период стойността ѝ нарасна с 0.02 лв. в резултат от навлизането в обращение на монетата с номинална стойност 2 лева.

В края на март дялът на възпоменателните монети в общата стойност на парите в обращение е 0.05% и се запазва на нивото от края на 2016 г.

В изпълнение на монетната си програма за 2017 г. и на основание чл. 25, ал. 1 от Закона за БНБ през първото тримесечие на годината Българската народна банка пушна в обращение златна възпоменателна монета „Благовещение“ с номинална стойност 100 лева.

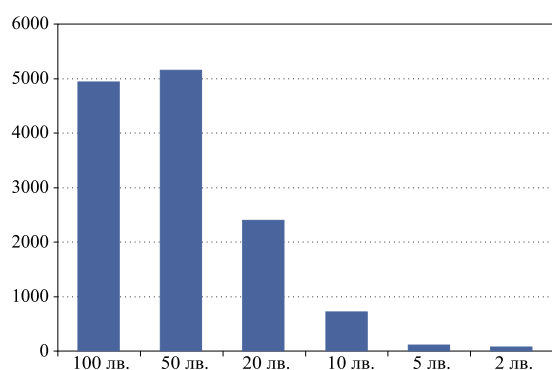
2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и монетите в обращение

В края на март 2017 г. в обращение са 401.6 млн. бр. банкноти, които са с 24.2 млн. бр., или с 5.68% по-малко в сравнение с края на 2016 г. За същия период общата им стойност намалела с 3.37% (466.8 млн. лв.) и в края на март 2017 г. достигна 13 372.2 млн. лв.

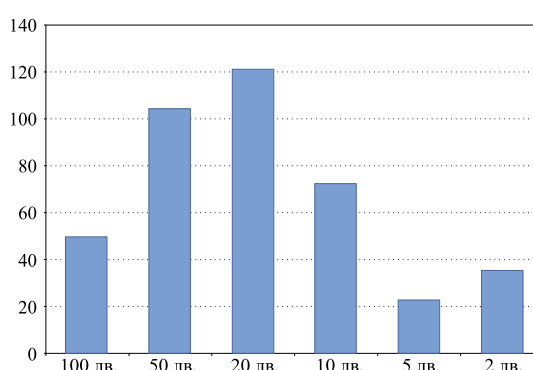
С най-голям дял от 29.98% в общия брой на банкнотите в обращение в края на първото тримесечие на 2017 г. е купюрата от 20 лв., като към 31 март в обращение са 120.4 млн. бр. банкноти с този номинал. Най-малък дял от 5.68% заема броят на банкнотите в обращение от 5 лева.

Структура на банкнотите в обращение към 31 март 2017 г.

(по стойност, млн. лв.)

(по брой, млн. бр.)

Спрямо края на 2016 г. в структурата по брой на банкнотите в обращение настъпиха изменения, като дяловете на купюрите от 10 и 20 лв. намаляха съответно с 0.65 и 1.14 процентни пункта, а тези на купюрите от 2, 5, 50 и 100 лв. нарастват съответно с 0.15, 0.19, 0.75 и 0.70 процентни пункта.

За едногодишен период (март 2016 г. – март 2017 г.) банкнотите в обращение се увеличиха с 24.0 млн. (6.35%) по брой и с 1538.9 млн. лв. (13.00%) по стойност.

Спрямо края на март 2016 г. в структурата по брой на банкнотите в обращение дяловете на купюрите от 2, 10 и 20 лв. намаляха съответно с 2.17, 0.75 и 0.73 процентни пункта, а на тези от 5, 50 и 100 лв. нараснаха съответно с 0.13, 2.61 и 0.91 процентни пункта.

Общата стойност на банкнотите от 50 лв. в обращение в края на март 2017 г. е 5148.4 млн. лв., което им отрежда и най-големия дял (38.51%) в структурата по стойност на банкнотите в обращение. С най-малък дял от 0.52% е стойността на банкнотата от 2 лв.

Спрямо края на декември 2016 г. в структурата на банкнотите в обращение по стойност настъпиха изменения, като дяловете на купюрите от 10 и 20 лв. намаляха съответно с 0.33 и 1.14 процентни пункта, а тези на купюрите от 5, 50 и 100 лв. нараснаха съответно с 0.01, 0.21 и 1.25 процентни пункта.

За едногодишен период в структурата по стойност на банкнотите в обращение намаляха дяловете на купюрите от 2, 5, 10 и 20 лв. съответно с 0.17, 0.03, 0.58 и 1.59 процентни пункта. За същия период дяловете на купюрите от 50 и 100 лв. нараснаха съответно с 1.76 и 0.61 процентни пункта.

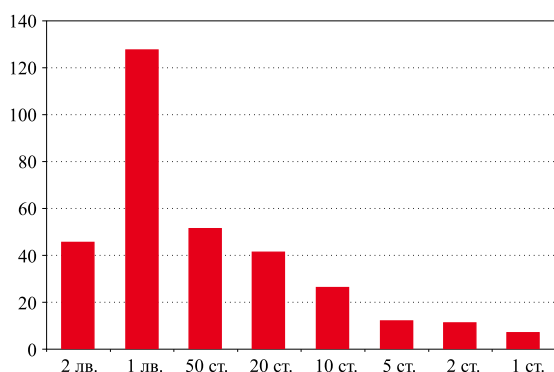
В края на 2017 г. в обращение са 2142.0 млн. бр. разменни монети, които са с 27.3 млн. бр., или с 1.29% повече в сравнение с края на 2016 г. За същия период общата им стойност нарасна с 10.9 млн. лв., или с 3.55%, като в края на март 2017 г. тя достигна 317.6 млн. лв.

Дългосрочната тенденция към постоянно нарастване на броя на всички разменни монети в обращение на годишна база се запазва. За едногодишен период общият брой на разменните монети в обращение нарасна със 186.5 млн. (9.54%), а стойността им съответно с 66.4 млн. лв. (26.43%). Запазва се и друга тенденция – към по-бърз растеж в паричното обращение на броя на монетите с най-ниска номинална стойност (от 1 и 2 стотинки) в сравнение с останалите номинали. Прямо края на март 2016 г. техният брой нарасна съответно с 48.9 млн. (8.21%) и с 44.7 млн. (8.84%). През последните години се оформи и трета тенденция, свързана с бързото нарастване на броя на монетите с високи номинали (1 и 2 лв.). За едногодишен период броят на монетите с номинал 1 лв. в паричното обращение се увеличи с 14.9 млн., или с 13.40%. Още по-високо е годишното увеличение на броя на монетите от 2 лв. в паричното обращение, които се увеличиха с 20.3 млн. за една година и в края на март 2017 г. достигнаха 22.6 млн. При останалите номинали нарастването на годишна база е в границите от 7.37% за монетите от 10 стотинки до 8.24% при монетите от 50 стотинки.

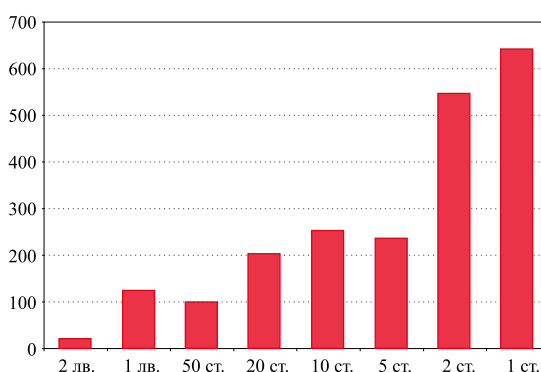
Най-голям дял от 30.09% в общия брой на разменните монети в обращение в края на първото тримесечие на 2017 г. имат монетите от 1 стотинка, като към 31 март в обращение са 644.5 млн. бр. монети с този номинал. С най-малък дял от 1.06% е броят на монетите с номинална стойност от 2 лв.

Структура на разменните монети в обращение (към 31 март 2017 г.)

(по стойност, млн. лв.)

(по брой, млн. бр.)

Спрямо края на 2016 г. в структурата по брой на разменните монети в обращение намаляха дяловете на монетите от 5, 10, 20 и 50 стотинки съответно с 0.02, 0.10, 0.10 и 0.08 процентни пункта. Нараснаха дяловете на монетите от 1 и 2 стотинки и от 1 и 2 лв. съответно с 0.06, 0.02, 0.05 и 0.17 процентни пункта.

За едногодишен период спрямо края на март 2016 г. в структурата по брой на разменните монети в обращение намаляха дяловете на монетите от 1, 2, 5, 10, 20 и 50 стотинки съответно с 0.37, 0.16, 0.18, 0.25, 0.12 и 0.06 процентни пункта, а дяловете на монетите от 1 лв. и 2 лв. нараснаха съответно с 0.20 и 0.94 процентни пункта.

Динамиката по стойност на разменните монети в обращение също запази тенденцията си към растеж от последните няколко години. Основен принос за общото им нарастване по стойност имаха разменните монети с високи номинали от 1 лв. и от 2 лв.

Общата стойност на монетите от 1 лв. в обращение в края на март 2017 г. е 126.3 млн. лв., което им отрежда и най-големия дял (39.76%) в структурата по стойност на разменните монети в обращение. С най-малък дял от 2.03% е стойността на монетите от 1 стотинка.

Спрямо края на 2016 г. в структурата по стойност на разменните монети в обращение с 2.04 процентни пункта нарасна дялът на монетата от 2 лв., което доведе до намаление на дяловете на всички останали номинали: от 1, 2, 5, 10, 20 и 50 стотинки и от 1 лв., съответно с 0.04, 0.08, 0.09, 0.25, 0.42, 0.63 и 0.53 процентни пункта.

За едногодишен период измененията в структурата по стойност на разменните монети в обращение са в същата посока, както и за тримесечието. Отново намаляха дяловете на монетите от 1, 2, 5, 10, 20 и 50 стотинки и от 1 лв. съответно с 0.34, 0.56, 0.65, 1.43, 2.16, 2.68 и 4.57 процентни пункта, а нарасна дялът на монетите с номинал 2 лв. с 12.39 процентни пункта.

II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети

За периода януари – март 2017 г. в Националния център за анализ на БНБ са задържани общо 260 бр. неистински български банкноти, циркулирали в паричното обращение. Спрямо четвъртото тримесечие на 2016 г. неистинските български банкноти са с 5 броя по-малко.

Относителният дял на задържаните през първото тримесечие неистински банкноти спрямо общия брой на банкнотите в обращение към края на март 2017 г. възлиза на 0.000065%.

Брой на неистинските български банкноти (януари – март 2017 г.)

	100 лв.	50 лв.	20 лв.	10 лв.	5 лв.	2 лв.
Нециркулирали банкноти	0	0	0	0	0	0
Циркулирали банкноти	1	57	166	32	3	1

В общия брой на задържаните през първото тримесечие на 2017 г. неистински български банкноти най-голям е дялът на купюрата от 20 лв. (63.85%). Броят на задържаните неистински банкноти от 20 лв. представлява 0.000138% от общия брой на намиращите се в обращение в края на март 2017 г. банкноти от тази купюра. В структурата на задържаните неистински банкноти, циркулирали в паричното обращение, с по-малки дялове са тези от 50 и 10 лв., съответно с 21.92% и 12.31%. За отчетния период е задържана и една неистинска банкнота от 100 лв.

В периода януари – март 2017 г. бяха регистрирани и задържани общо 247 бр. неистински български разменни монети, от които 8 бр. от 2 лв., 77 бр. от 1 лв., 142 бр. от 50 стотинки и 20 бр. от 20 стотинки. Относителният дял на задържаните през първото тримесечие неистински разменни монети от общия брой на монетите в обращение към края на март 2017 г. е 0.000012%.

В изпълнение на законовите функции по извършването на експертна оценка на чуждестранни банкноти и монети, задържани на територията на България, през първото тримесечие на 2017 г. в БНБ бяха регистрирани и задържани неистински чуждестранни банкноти, както следва: 609 бр. евро, 166 бр. долари и 27 бр. банкноти от други чуждестранни валути.

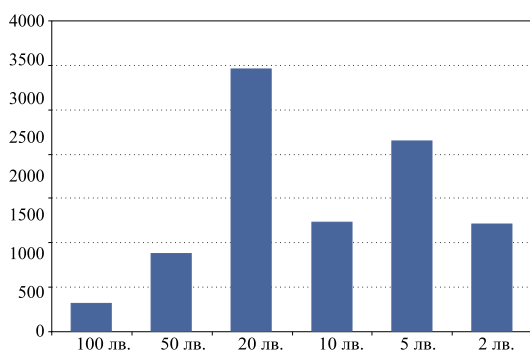
III. Негодни банкноти и разменни монети²

От общия брой проверени за истинност и годност банкноти през периода януари – март 2017 г. като негодни за последващо използване в паричното обращение са отделени 10.0 млн. бр. банкноти. Те са с 10.0 млн. бр. (49.95%) по-малко в сравнение с банкнотите, отделени като негодни през четвъртото тримесечие на 2016 г.

За период от една година (март 2016 г. – март 2017 г.) отделените като негодни банкноти са 64.9 млн. бр., което е с 14.5 млн. бр. (18.25%) по-малко в сравнение с отделените през предходния едногодишен период (март 2015 г. – март 2016 г.).

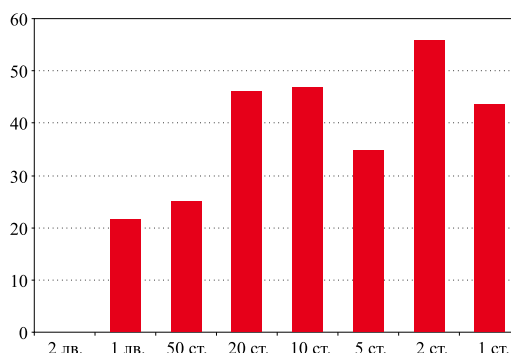
Негодни банкноти (януари – март 2017 г.)

(хил. бр.)

Негодни разменни монети (януари – март 2017 г.)

(хил. бр.)

При машинната обработка на банкнотите през първото тримесечие на 2017 г. с най-голям дял от общия брой на отделените като негодни банкноти са тези от 20-левовата купюра (33.79%). Дяловете на купюрите от 2, 5 и 10 лв. са съответно 13.90%, 24.53% и 14.04%. По-малки са дяловете на отделените като негодни банкноти от 50 и 100 лв., съответно 10.12% и 3.61%.

През първото тримесечие на 2017 г. при обработката на разменни монети в БНБ като негодни за паричното обращение са отделени 273.3 хил. бр., което е със 136.3 хил. бр. по-малко в сравнение с отделените през четвъртото тримесечие на 2016 г. Спрямо същия период на предходната година техният брой е увеличен с 21.1 хил., или с 8.39%.

² Българските банкноти и разменни монети, които през отчетния период са оценени от БНБ като несъответстващи на приетите стандарти за годност и поради това подлежат на унищожаване.

ХУДОЖЕСТВЕННОТО ОФОРМЛЕНИЕ НА КОРИЦАТА Е РАЗРАБОТЕНО ВЪЗ ОСНОВА
НА ВЪЗПОМЕНАТЕЛНАТА БАНКНОТА С НОМИНАЛ 20 ЛЕВА, ЕМИСИЯ 2005 г.